

RAPPORT FRA BESØK I GUATEMALA I FORBINDELSE MED KONFERANSEN: “MOBILISERING AV POLITISK DELTAKELSE FOR MAYAKVINNER FORAN VALGET 2011”

Liss Schanke 3.4.2011

Rapporten er skrevet etter samråd med de tre norske MIC-deltakerne på konferansen, Turid Opedal (Tinn) og Gerd Fladby og Guri Aksnes (Stord). Rapporten sendes KS og de norske MIC partnerne, med kopi til ambassaden til orientering.

AGAAI og konferansedeltakerne fra MIC kommunene i Guatemala samarbeider om en rapport på spansk som sendes alle MIC-kommunene i Guatemala.

1. BAKGRUNN

Guatemala avholder valg høsten 2011 – både på nasjonalt og lokalt nivå. Politisk deltakelse fra Maya-kvinner – både som politikere og velgere – er en sentral utfordring for Guatemala. Det ber også en prioritert arbeidsoppgave for den norske ambassaden i Guatemala og for mange av de norsk- støttede organisasjonene som arbeider med partnere i Guatemala.

Flere av de norske organisasjonene som har prosjekter i Guatemala holdt derfor møte sommeren 2010 om et mulig samarbeid i forbindelse med valget. Deltakere var representanter for organisasjonene FOKUS, Vennskap Nord Sør, Fredskorpset, Kirkens Nødhjelp og KS – samt Lars Vaagen, Norges ambassadør i Guatemala.

Man ble enige om å prøve å motivere til en felles aksjon 2011, og alle organisasjonene kontaktet sine partnere i Guatemala som alle var positive.

Diskusjonene mellom partnerne i Guatemala startet høsten 2010, og det ble opprettet en komite og utarbeidet en prosjektsøknad til ambassaden for en kampanje 2011. Arbeidet skjøt fart i begynnelsen av 2011 da det ble klart at Ambassaden fikk innvilget støtte til kampanjen over UD's kvinnebevilgning med totalt 1.2 millioner kroner.

2. PLANLEGGING

Koordineringen i Guatemala har omfattet 4 organisasjoner:

MOLOJ:	partner til FOKUS
AGAAI:	partner til KS
Guatemala Plural:	partner til ambassadens Maya-program
Ixmuxe	

Planleggingen har dels dreid seg om kampanjen som helhet, dels om den internasjonale åpningskonferansen.

Koordineringen har ikke vært enkel. Organisasjonene i Guatemala har begrenset erfaring med samarbeid, noe som delvis er et resultat av koloniherrernes og myndighetenes bevisste politikk for å splitte de ulike urfolksgrupperingene. Det har vært diskusjoner om både de praktiske sidene ved arbeidet, men også om de prinsipielle sidene – for eksempel kampanjens partipolitiske nøytralitet. To av de opprinnelige partnerne trakk seg i løpet diskusjonene, Latinamerikagruppernes partner Conavigua og ambassadens partner Pop Noj.

Ambassaden har spilt en stor praktisk og moralsk rolle i arbeidet og uten tvil betydd svært mye – rent bortsett fra den økonomiske støtten som ambassaden har formidlet.

De norske partnerne har alle hatt kontakt med sine partnere i Guatemala – dels for å støtte partnernes koordinering, dels for å oppfordre til partnernes deltakelse på arrangementene. Forberedelsene i Guatemala har vært svært tidkrevende, og endelig dato og program for åpningskonferansen ble først bekreftet i slutten av mars. Det har uten tvil innebåret praktiske problemer – både for partnerne og deltakerne i Guatemala og i Norge.

3. GJENNOMFØRING AV KONFERANSEN

Åpningskonferansen gikk over 2 dager, 1.-2.4. med et svært godt program. Det var et stort antall innledere - både fra Guatemala og fra Norge. Det var stor interesse for de norske innleggene blant deltakerne.

Se vedlagt program for konferansen og besøket som helhet.

Konferansen samlet svært mange deltakere fra store deler av Guatemala. Det deltok representanter for partnerorganisasjonene, inkludert 5 av de 6 MIC kommunene. I tillegg deltok en stor norsk delegasjon.

Se deltakerlister for de norske deltakerne og partnerne i Guatemala. Deltakerlisten fra MIC kommunene ettersendes.

Åpningskonferansen fungerte uten tvil som et viktig startskudd for den videre kampanjen og for nettverksarbeidet mellom deltakerne.

4. PLANER FRAMOVER

Prosjektsøknaden som ble godkjent av ambassaden inneholder plan og budsjett for arbeidet framover i 2011. Partnerne i Guatemala har blant annet vedtatt å prioritere oppfølging av 60 kommuner i ulike deler av landet og dele dem mellom seg med 15 kommuner på hver av de 4 organisasjonene

Koordineringsgruppen i Guatemala vil om kort tid starte den konkrete oppfølgingen.

De norske partnerorganisasjonene vil avholde et felles møte i Oslo etter påske og diskutere mulig koordinering av norsk deltakelse i oppfølgingen.

5. RESULTATER

Åpningskonferansen var svært vellykket, og både arrangører og deltakere var svært fornøyde.

Koordineringen har innebåret at organisasjonene i Guatemala har blitt kjent med hverandre – fått tillit til hverandre – og lært å samarbeide. Dette har en stor betydning – langt ut over den konkrete konferansen og den konkrete kampanjen.

Konferansen var også viktig som nettverksbygger for Maya-kvinner fra ulike deler og organisasjoner og gjorde også at kvinner for ulike miljøer traff hverandre.

Konferansen vil forhåpentligvis få både direkte og indirekte effekter. Målsettingen er at den skal bidra til økt fokus på kvinner i politikk og også økt politisk deltakelse av kvinner ved valget 2011 – både som politikere og velgere.

Det er også håp om at kampanjen vil kunne ha mer langsiktige effekter. Politisk deltakelse for Maya-kvinner kan selvsagt ikke løses på kort sikt, og flere av deltakerne har allerede startet en uformell diskusjon om oppfølging av arbeidet om politisk deltakelse for Maya-kvinner etter valget 2011 – og i de kommende årene.

AGAAI har deltatt i planleggingen og gjennomføringen av kampanjen som en av fire organisasjoner. De har fungert godt i samarbeidet - som sikkert ikke har vært helt enkelt på grunn av ulike arbeidsmetoder mellom kommunal sektor og frivillige organisasjoner. AGAAI fungerte godt under konferansen, ordnet felles møte for alle deltakerne fra MIC kommunene og vil koordinere arbeidet med å utarbeide en felles rapport som skal sendes alle MIC-kommunene.

6. SAMARBEIDET KS-AGAAI

Samarbeidet mellom KS og AGAAI, kommuneorganisasjonen for urbefolkningsordførere, ble innledet i 2010 med en total støtte på NOK 28.000. Målsettingen er at samarbeidet skal styrke MIC programmet. AGAAI besøkte Norge i september 2010. Rapport for arbeidet i 2010 er levert og godkjent, med behov for noen tilleggsopplysninger. AGAAI har fått innvilget søknad om støtte fra KS for 2011 med totalt NOK 67.000.

AGAAI har deltatt i planleggingen og gjennomføringen av kampanjen som en av fire organisasjoner. De har fungert godt i samarbeidet - som sikkert ikke har vært helt enkelt på grunn av ulike arbeidsmetoder mellom kommunal sektor og frivillige organisasjoner. AGAAI fungerte godt under konferansen, ordnet felles møte for alle deltakerne fra MIC kommunene og vil koordinere arbeidet med å utarbeide en felles rapport som skal sendes alle MIC-kommunene.

KS hadde 4 møter med AGAAI i løpet av besøket:

- 30.3: Møte med Sonia Can og ambassadøren på AGAAIs kontor .
- 1.4.: Frokost med generalsekretær Carlos Guarnez, Leonardo Escalente og Sonia Can, ambassadøren, Turid Opedal, Gerd Fladby og Guri Aksnes
- 1.4.: Lunsjmøte mellom deltakerne fra MIC-kommunene, Sonia Can, KS og Gerd Fladby.
- 2.4: Møte mellom Sonia Can og Liss Schanke.

De tre første møtene dreier seg om den generelle politiske situasjonen og valgforberedelsene. Både AGAAIs president, 2 visepresidenter og generalsekretær stiller som ordfører kandidater som skaper svært mye ekstraarbeid, trolig også indre spenninger siden de representerer ulike partier, URNG til venstre og PP til høyre. Det virker som om arbeidet likevel går bra, blant annet samarbeider AGAAI og den nasjonale kommuneorganisasjonen ANAM i en komite om kommunenes rammevilkår som er nedsatt av kongressen.

Møtet 2.4. dreide seg om AGAAIs rapport for 2010 og planene for 2011.

Alle de forventede resultatene for 2010 er oppfylt med følgende unntak som må følges opp i 2011

- Kontakt skulle etableres med alle de 6 MIC kommunene. AGAAI har god kontakt med alle de 4 MIC kommunene som er medlemmer av AGAAI, men har ikke etablert kontakt med de to som ikke er det. Dette må gjøres.
- Kontakt skal etableres mellom KS og de andre internasjonale organisasjonene som støtter AGAAI, dvs. DIAKONIA (Sverige), AECID (Spania), PNUD (Guatemala) og Fundacion Guillermo Torriello Guatemala.

Gjennomgangen av arbeidsplanen for 2011 viste at alle aktivitetene var under arbeid. Det ble foretatt 2 mindre justeringer:

- Utveksling mellom MIC kommunene og Ademan San Marcos vedrørende avfall går ut og midlene brukes til generelle besøk fra AGAAI til MIC kommunene.
- Det er budsjettert med innkjøp av framviser. AGAAI har fått dette av en annen organisasjon og kan derfor i stedet bruke midlene til kamera og opptaker.

Det ble avtalt følgende oppfølging

- AGAAI skal sende KS navnelisten over konferansedeltakere fra MIC-kommunene
- AGAAI skal sende KS emailadressene til de andre internasjonale organisasjonene de mottar støtte fra
- KS skal sende AGAAI midlene for 2011

7. VEDLEGG

7.1.PROGRAM FOR BESØKET 28.3-5.4.

Dato	Klokkeslett	Program	Merknad
Mandag 28.3	09.30-17.25	Fly Turid Operdal og Liss Schanke Oslo-Amsterdam.Panama-Guatemala	Hotel Barcelo 7 Ave, 15-45, Zona 9
Tirsdag 29.3		Skriving og oversettelse av innlegg Ankomst Gerd Fladby og Guri Aksnes	
Onsdag 30.3.	10.00	Innvielse av sal i det Moderne Kunstmuseum til minne om Lisandro Guarcax	
	12.00-13.00	Markering av godkjenning av WINAQ som parti Møte og lunsj	Instituto Indigena Santiago, kilometro 15, Cazada Roosevelt, Mixco
	19.00	Middag i den norske ambassadørboligen	
Torsdag 31.3.	11.00	Møte med AGAAI v. Sonia Can	
	12.30	Møte hos regj.partiet UNE, markering av dagen for fredsavtalen inkl. urfolks identitet og rettigheter	Unidad Nacional, UNE, Secretaria Nacional de Pueblos Indigenas
	14.00	Besøk på museet for Maya-drakter	Museo Ixchel del Traje Indig.
	16.00	Skriving av innlegg	
	19.00	Middag på restauranten FISH	4 Ave, 10-06, Zona 9
Fredag 1.4	07.30	Frokost med AGAAI v. Carlos Guarcez, Sonia Can og Leonardo Escalente.	
	08.00-18.30	Konferanse Lunsj med MIC kommunene og AGAAI	Centro Mariapolis
	19.00-20.00	Middag på hotel Barcelo	
Lørdag 2.4.	08.00-15.00	Konferanse Lunsj	Centro Mariapolis
	16.00	Møte KS-AGAAI om rapport for 2010 og planer for 2011 v. Sonia Can	
		Middag hos Rigoberta Menchu	
Søndag 3.4.	12.00	Besøk hos AGAAIs visepresident Catalina Martinez Avreise Gerd Fladby og Guri	

		Aksnes til Comalapa	
Mandag 4.4	14.17	Fly Guatemala-Panama- Amsterdam-Oslo Turid Opedal og Liss Schanke	
Tirsdag 5.4	16.10	Ankomst Oslo	

7.2. PROGRAM FOR KONFERANSEN 1.-2.4.

HORARIO	ACTIVIDAD 1 DE ABRIL 2011	RESPONSABLE (S).
	I SESIÓN	
8:00 – 9:00 .	Registro de participantes.	Comisión de recepción
	Acto inaugural de la Conferencia.	
9:00 – 9.20 .	Invocación	Guías espirituales Nana Juana Vazquez-Tata Federico Castilla
9:20 – 9:30	Palabras de Bienvenida	Sonia Can Consejo Político del Consorcio
9:30 – 9:40	Palabras de Alcaldesa de Tinn de Noruega.	Sra. Turid Opedal
9:40 – 9:50 .	Palabras del Señor Embajador de Noruega.	Sr. Lars Vaagen
9:50 – 10:30	Conferencia inaugural: “Desafíos de la participación política de las mujeres”	Sra. Gro Lindstad
10:30–11:.00.	CAFÉ	
	II SESIÓN	
11:10 - 11: 15	Dinámica de Animación	Sra. Marta Juana Lopez.
11:15 – 11:25	Antecedentes y metodología de la “Conferencia”	Sra. Marta Rocche Consejo Político del Consorcio
11:25–12: 25 .	Mesa Redonda. “Claves para promover el liderazgo político de las mujeres”.	Sra Mercedes Citalan Sra. Guri Aksnes. Sra. María Riquiac. Sra. Gro Lindstad
12: 25– 12:40	Preguntas y respuestas	
12:40 – 14:00	ALMUERZO	
	III SESIÓN	
14:00 – 15:20	Panel –Foro: “Experiencia de participación política de las mujeres mayas y noruegas en el sistema de partidos políticos: Logros, limitaciones y desafíos”.	Moderadora Liliana Hernandez Alcaldesa Turid Opedal. Dra. Rigoberta Menchú. Sra. Gerd Fladby Alcaldesa Catalina Martínez
15:20 – 15:50	Preguntas y respuestas	Participantes.
15:50 – 16:30	CAFÉ	
16:30 – 17:10	Ponencias: Experiencias de trabajo con mujeres.	Sra. Matilde de Leon

	“Las Mujeres Mayas y el trabajo de LAG”. “Experiencias y lecciones en India”	Sra Kirsten Sra. Marina Agersborg Sra. Liss Schanke
17:10 – 17:30	Preguntas y respuestas	Moderadoras.
17: 30 18: 30	Exhibición de tres películas corto metraje	Moderadora Marta J. Loperz. Berta Lidia Chirix Cleida Cholotio Rosa Chavez Lars Vaagen
19:00 - 20:00	CENA	
20:00 – 22:00	Noche Cultural: Programa específico.	Comisión Cultural
PROGRAM 2.4.		
HORARIO	ACTIVIDAD 2 DE ABRIL 2011	RESPONSABLE (S).
	IV SESIÓN	
7:00 – 8:00	DESAYUNO	
8:00 – 8:20	Invocación	Guías espirituales mayas y comisión de logística Nana Juana Vazquez-Tata Federico Castilla
8:20 – 9:20	Ponencias. “Avances de los derechos de las mujeres indígenas en las políticas públicas”. “La situación de las mujeres mayas en Sajcabajá, de la perspectiva de una pastora noruega”. “La agenda política de los derechos de las mujeres indígenas: Su inclusión en los programas de gobierno municipal y central”.	Moderadora Sonia Can Sra. Angelina Aspuac Sub – Secretaria /SEPREM. Sra. Grete Hauge Sra. Guadalupe García
9:20– 10:00	Preguntas y respuestas	Comisión moderadora. Participantes.
10:00–10:40	CAFE	
10:40 11:20 .	Conferencia: “Elementos claves para la estrategia de una campaña política”	Moderadora Matilda de Leon Dr. Eduardo Niñez. Director del NDI en Guatemala.
11:20 – 11.50	Preguntas y respuestas	Moderadora Participantes
11.50-12.10	Conclusiones finales	Marta Juana López
12.10-12.30	Palabras de agradecimiento	Marta Zapeta
	Invocación Maya	Guías Espirituales Nana Juana Vazquez-Tata Federico Castilla

12: 30–14:00	ALMUERZO	Centro Mariápolis
14:00 15:00	Tareas administrativas	Comisión de finanzas

7.3. DELTAKERE FRA NORGE

1. Turid Opedal, alcaldesa de la comuna de Tinn (11 años de hermanamiento con Retalhuleu y gran proyecto en Finca Montecristo en Champerico con Mayas sin Tierra): “El largo camino para ser alcaldesa en mi comuna”
2. Liss Schanke, coordinadora en la Asociación de las Municipalidades de Noruega (KS): Mujeres en política: “Experiencias y lecciones de India” (con presentación de fotos).
3. Guri Aksnes: Coordinadora en la comuna de Stord (22 años de hermanamiento con Comalapa) “Mujeres: No solo en posiciones políticas, también en la dirección administrativa”
4. Gerd Fladby: administradora del proyecto MIC en la comuna de Stord y con muchos años de amistad con Comalapa: “La situación de las mujeres mayas en Guatemala desde la punta de vista de una mujer noruega, - que hay que hacer?”
5. Gro Lindstad: Directora Ejecutiva de FOKUS (recientemente nombrada): “Los desafíos en la participación política de la mujer – con la experiencia de muchos años en la vida política en Noruega y de tres años en UNO-Mujeres en Nueva York”
6. Mette Moberg, asesora en FOKUS: ”El trabajo de FOKUS en Guatemala”
7. Per Øivind Skaalsveen, esposo de Mette
8. Anton Popic, asesor en FOKUS: ”El trabajo de FOKUS en Guatemala”
9. Gunn Johnsen, secretaria en FOKUS.
10. Marina Agersborg, Grupos de solidaridad con América Latina (LAG): “Las mujeres mayas y el trabajo de LAG”.
11. Kirsten Mellin-Olsen, Grupos de solidaridad con América Latina (LAG): “Las mujeres mayas: Hoy y hace 20 años”.
12. Grete Hauge, Pastor en la iglesia Paulus en Oslo (20 años de hermanamiento con Sajcabaja): “La situación de las mujeres mayas en Sajcabaja desde una perspectiva noruega”.
13. Rigmor Langemyr, presidenta del Consejo de la iglesia Paulus y de su grupo de amistad con Guatemala: “La mujer de la iglesia noruega y su participación política”.
14. Mario Julio Salazar, director ejecutivo de Fundated (representante de Fredskorpset y VNS)
15. Diana Montenegro, representante de Fredskorpset/VNS a través de Fundated
16. Sveinung Eskeland, director de país en Guatemala para la Ayuda de la Iglesia Noruega (AIN): “Las mujeres mayas y el trabajo de AIN”.
17. Florinda Yax, asesora de AIN: “Las mujeres mayas y el trabajo de AIN”.
18. Lina Grønaas, asesora de AIN
19. Veronica Sagastume, asesora de AIN
20. Lars Vaagen, embajador de Noruega
21. Julia Gonzalez, esposa de Lars
22. Medarda Castro, asesora en la Embajada de Noruega
23. Kristin Svendsen, asesora en la Embajada de Noruega
24. Ada Nissen, asesora en la Embajada de Noruega
25. Anne Håskoll Haugen asesora en la Embajada de Noruega

7.4. DELTAKERE FRA GUATEMALA

Copartes de Fredskorpset confirmados:

1. Acción Médica Cristiana, de Nicaragua;
2. CEDEHCA, de Nicaragua;
3. Movimiento Comunal, de Nicaragua (Sra. María Auxiliadora Romero);
4. Cordes, de El Salvador (Claudia Elizabeth Hernández);
5. Kab'awil, de Guatemala;
6. Universidad Rafael Landívar - INDIS, de Guatemala (Sra. Elsa Hernández);
7. Fundated (Marcos López y Mario Salazar).

Copartes de Fredsskorpset no confirmados:

Alcaldía de Estelí, Nicaragua;
Centro Educativo Maya Tzolojya Sololá
Alcaldía de Comalapa, Guatemala.

Copartes de KS-proyecto MIC:

Municipalidad de Quetzaltenango
Municipalidad de Champerico
Municipalidad de Comalapa
Municipalidad de Panajachel
Municipalidad de Solola: Sr. Francisco Baquin
Municipalidad de S. Atitlan

Copartes de Amistad Norte-Sur (VNS);

Comité de amistad San Martin Jilotepeque
Asociación Amistad Comalapa-Stord
Comité de amistad Patzun
Comité de amistad Toliman
Comité de amistad Atitlan
Comité de amistad Panajachel
Comité de amistad Solola
Comité de amistad Awacatan
Comité de amistad Zacapa
Comité de amistad la Lucha
Comité de amistad Sajcabaja

Copartes de FOKUS y AIN:

Copartes de la Embajada:

Casa Comal con becas para estudiar cine y hacer cortometrajes (para presentación en conferencia)
ALMG, Sotzil, Adivima, FRMT, Mama Maquin, Pop Noj, Defensoria Indigena de Kiche, Fundar etc.